

Mfv.II.10.694/2013/4.szám

A Kúria a dr. Tiborczy Attila ügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. Farkas E. Judit ügyvéd által képviselt alperes ellen rendkívüli felmondás jogszerűségének megállapítása iránt a Szolnoki Munkaügyi Bíróságnál 4.M.411/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Szolnoki Törvényszék 4.Mf.20.843/2012/16. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Szolnoki Törvényszék 4.Mf.20.843/2012/16. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000,- Ft (Húszezer forint) és 5.400,- Ft (Ötezer-négyszáz forint) áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes 1996. június 1-jétől a ... Kft-vel, majd jogutódlás folytán 2009. január 1-től az alperesnél állt munkaviszonyban boltvezető-helyettes munkakörben. A jogelőd munkáltatónál a munkavállalók a munkaidejüket jelenléti íven vezették, amelyet a boltvezető esetenként módosított, és az így kiállított munkaidő-nyilvántartás képezte a bérelszámolás alapját. A jogelődnél az éves leltározással kapcsolatban felmerült túlmunkavégzést a munkáltató kifizette, az egyéb túlmunkavégzés pedig részben szabadidőben került kiadásra. A felperes ezen időszakban a munkáltatóval szemben túlmunka díjazás iránti igényt nem érvényesített.

Az alperesnél 2009. január 1-jétől a munkavállalók négy havi munkaidőkeretben kerültek foglalkoztatásra, a munkaidő nyilvántartása pedig az úgynevezett ...-kártya használatával történt, amely a tényleges munkavégzést és annak megszakítását, illetőleg befejezését is rögzítette, ez volt a bérszámfejtés alapja. A kártya bevezetésének tesztidőszakában aznap, illetőleg a következő nap a boltvezetőnek még volt lehetősége a nyilvántartás

módosítására, ezt követően ez már csak jegyzőkönyv felvétele mellett és a központnak történő jelzést követően, a megkapott feloldás után volt lehetséges.

2009. május 22-én a felperes munkavégzésének helyén T.-né J. K. frissáru-területvezető, valamint Cs. I.-né területi vezető is ellenőrzést tartott. Az ellenőrzés során mindketten szabálytalanságokat állapítottak meg, amelyről jegyzőkönyv készült. Cs. I.-né az eladótér ellenőrzését követően a bolt irodájában közölte a kifogásait a felperessel és területvezetői írásbeli figyelmeztetésben részesítette, majd hétfőig gondolkodási időt adott a felperesnek a jövőbeli munkavégzése átgondolására. A területvezető látogatás alatti fellépése sem a felperessel, sem mással szemben nem volt fenyegető, az irodában egymással nyugodt hangnemben beszéltek. A felperes még ezen a napon az esti órákban közölte D. F.-né boltvezetővel, hogy a következő naptól táppénzes betegállományban lesz, ezt követően munkát már nem végzett.

2009. május 25-én a felperes az ügyvezető igazgató részére címzett levelében Cs. I.-né erőszakos és fenyegető fellépését és az üzletben fokozatosan megromlott hangulatot panaszolta. Előadta a május 22-ei ellenőrzés során történeteket és utalt arra, hogy a napi 8 órai munkaidővel szemben 10-12 órát dolgozott, a munkaidő-nyilvántartás pedig több esetben módosításra került. Kifejtette, hogy miután méltatlanul megszégyenítik és léhűtőnek tartják, részéről egyértelmű, hogy ilyen körülmények között a munkaviszonya nem fenntartható, ezért kérte a levélben előadottak kivizsgálását és az erről történő tájékoztatást.

A felperes 2009. június 5-én az alperes ügyvezető igazgatójával rendkívüli felmondást közölt és kérte ennek jogkövetkezményeként a munkaviszony megszűnéséig terjedő időre járó munkabére, egyéb járandóságai, illetőleg a rendkívüli felmondás jogkövetkezményeként járó átlagkeresete és végkielégítése megfizetését. Munkaviszonyának azonnali hatályú megszüntetését a 2009. május 22-én történt területvezetői intézkedéssel, a megfélemlítéssel és fenyegetettséggel teli munkahelyi légkörrel, továbbá a munkaidő-nyilvántartás valótlanásával és a túlórák kifizetésének elmaradásával indokolt.

Az alperes ügyvezető igazgatója a 2009. június 11-én kelt válaszlevelében azt közölte, hogy a felperes által megjelölt indokokat sem valósnak, sem megalapozottnak nem tartja, a rendkívüli felmondást nem fogadja el, azt a munkavállaló részéről közölt rendes felmondásnak tekinti.

A felperes a munkaügyi bírósághoz benyújtott keresetében a rendkívüli felmondása jogszerűségének megállapítását, az alperes végkielégítés, továbbá felmentési időre járó átlagkereset

megfizetésére történő kötelezését kérte. Kérte továbbá, hogy a bíróság az alperest rendkívüli munkavégzés jogcímén 212.242,- Ft és 34.743,- Ft, valamint ezen összegek kamatai és perköltségben is marasztalja. Keresetében hivatkozott arra, hogy a nyilatkozatát részletesen indokolta, az alperes a rendkívüli felmondása jogellenességének megállapítása iránt pedig nem indított munkaügyi pert, amelyből következően annak jogszerűségét nem vitathatja. Érvelése szerint a perbeli időszakban 582 óra túlórát végzett hétköznap, 47 óra túlórát teljesített vasárnapi napon, amelyet az alperes nem fizetett ki részére.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte.

A Szolnoki Munkaügyi Bíróság a 4.M.411/2009/77. számú ítéletével kötelezte az alperest 13.617,- Ft és ezen összeg 2008. augusztus 1-től járó kamatai megfizetésére, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes a meghallgatott tanúk vallomásával nem tudta igazolni, hogy a jogutódlást követően az alperesnél megfélemlítéssel és fenyegetettséggel teli munkahelyi légkör alakult ki, amelynek következtében a felperes munkaviszonyának fenntartása lehetetlen lett volna. Mivel a felperes a munkaviszonya fennállása alatt munkabér igényt az alperessel szemben nem érvényesített, az erre történő hivatkozását is megalapozatlannak találta.

A munkaügyi bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján, a könyvszakértői véleményben számítottak szerint 13.617,- Ft rendkívüli munkavégzés ellenértékének megfizetésére kötelezte az alperest, az ezt meghaladó, ezen a jogcímen előterjesztett keresetet azonban elutasította.

A felperes fellebbezése alapján eljáró Szolnoki Törvényszék a 4.Mf.20.843/2012/16. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét részben és akként változtatta meg, hogy az alperes által a felperesnek elmaradt munkabér címén fizetendő összeget 15.735,- Ft-ra felemelte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A törvényszék az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárás alapján kiegészítette és megállapította, hogy a felperes 2008. február, illetve 2009. május hónap közötti időszakban az ügynevezett bolt- és kasszajelentések adataiból megállapíthatóan összesen 5,58 óra rendkívüli munkát végzett, ennek ellenértéke a 759,- Ft-os órabérrel és 50 %-os pótlékkal számítva 2.118,- Ft.

A törvényszék álláspontja szerint a munkaügyi bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően állapította meg a tényállást és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak, valamint a

felek előadásainak egybevetése alapján azt megfelelően mérlegelte. Érvelése szerint elsősorban az alperessel munkaviszonyban álló és a boltban a felperessel együtt dolgozó, illetőleg a területvezetői intézkedés megtörténtekor jelenlévő tanúk vallomására alapíthatta a bíróság az ítéletét. A felperes fellebbezésében hivatkozott N. Z. már 2009. február 11-étől nem dolgozott az alperesnél, munkaviszonya Cs. I.-né tanúvallomása szerint kifogásolható magatartására tekintettel közös megegyezéssel szűnt meg, ezért elfogulatlansága, érdektelensége nem volt megállapítható. K. F.-né nem a perbeli üzletben végzett munkát, ezért Cs. I.-né személyiségével kapcsolatban tett nyilatkozata a felperes állítását alátámasztó bizonyítékként nem értékelhetőek. A törvényszék álláspontja szerint a tényállás alapjául elfogadott bizonyítékként M. I.-né és D. F.-né vallomásai szolgáltak. A tanúk az üzletben kialakult légkörről és a 2009. május 22-ei ellenőrzésről is nyilatkoztak és nem támasztották alá a felperesnek a rendkívüli felmondásban hivatkozott kifogásait. Mindebből következően a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a rendkívüli felmondásban foglalt, a munkahelyi légkörrel, illetve Cs. I.-né intézkedésével kapcsolatos indokai valóságát nem bizonyította.

A másodfokú bíróság a rendkívüli felmondás harmadik indokát vizsgálva az elsőfokú bírósággal egyezően értékelte azt a körülményt, hogy a felperes a munkaviszonya fennállása alatt túlmunkavégzés jogcímén sem az alperessel, sem annak jogelődjével szemben igényt nem érvényesített, vagyis maga sem tekintette olyan körülménynak, amely lehetetlenné tette a munkaviszonya további fenntartását.

A törvényszék megállapította, hogy a könyvszakértői vélemény a felperes rendkívüli munkavégzése alapjául az alperes jogelődjénél rendszeresített azon munkaidő-kimutatást, jelenléti ívet fogadta el, amelyet a munkavállaló aláírt. Nem találta megalapozottnak a jelenléti ív meghamisítására vonatkozó felperesi érvelést, mert amennyiben azon valótlán adatok szerepeltek, azt a felperes tüntette fel. Hosszabb időn keresztül a munkáltatóval szemben túlmunka iránti igényt nem érvényesített, a nem valós adatokat tartalmazó jelenléti ív hibáját nem kifogásolta, ebből következően a bizonyítás a munkaviszony megszűnését követően már sikertelen volt, a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az a felperest terhelte. A törvényszék kifejtette, hogy a következetes bírói gyakorlatnak megfelelően nem elegendő csupán általánosságban állítani az esetenkénti, vagy rendszeres túlmunkavégzést, hanem annak mértékét pontosan bizonyítani kell. Az elsőfokú eljárásban meghallgatott tanúk csupán általánosságban állították a túlmunkavégzés tényét, az alperesnél bevezetett ...-kártya beléptetőrendszer pedig pontosan rögzítette a tényleges munkavégzés, valamint a távollétek

időtartamát. A kirendelt igazságügyi könyvszakértőnek a másodfokú eljárásban adott szóbeli szakértői véleményéből is megállapítható, hogy az alperes, illetve jogelődje a felperes részére a keresettel érintett időszakban 2006. július 1. és 2009. május 22-e közötti időszakban mintegy 200 óra túlórárt számolt el, azonban a rendkívüli munkavégzés időtartamának nyilvántartási alapbizonylatai nem álltak rendelkezésre, ezért nem tudta meghatározni, hogy ezen túlmunkadíjazás mely napokra esett. A bizonyítékokból megállapítható volt, hogy mind az alperes, mind jogelődje a felperes részére a rendkívüli munkavégzés ellenértékeként díjazást teljesített. A felperes nem bizonyította, hogy ezen rendkívüli munkavégzés, illetve az érte járó díjazás kizárólag a leltározással, illetve az áruk átárazásával kapcsolatban felmerült rendkívüli munkavégzés ellenértéke lett volna.

A törvényszék álláspontja szerint a felperes által kért és az alperes által csak részben csatolt kassza- és boltjelentések - mivel nem a munkaidő-nyilvántartás alapjául szolgáló dokumentumok - hiánya és az ebből származó bizonyítás sikertelensége nem az alperes, hanem a felperes terhére róható, a bizonyítás sikertelenségét a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján ő köteles viselni.

Mivel a felperes túlmunka ellenértéke jogcímén előterjesztett keresete túlnyomórészt alaptalan volt, az a munkavállalói rendkívüli felmondás jogszerű indokát sem képezhette.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályú hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalával a kereseti kérelemnek történő helyt adást, valamint az alperes perköltségben történő marasztalását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 164. § (1) bekezdését, a Pp. 206. § (1) bekezdését, a Pp. 220. § (1) bekezdés d) pontját, az Mt. 102. § (1) bekezdését, valamint az Mt. 102. § (4) bekezdését és 147. § (1) bekezdésében foglaltakat. A felülvizsgálat sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság oldalakon keresztül egészítette ki az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, és a fellebbezési eljárás során lefolytatott bizonyítása jóval meghaladta a törvényszék hatáskörét. Érvelése szerint a kiegészített tényállás iratellenes, logikai hibákban szenved és okszerűtlen mérlegelést tartalmaz.

A felperes álláspontja szerint a törvényszék helytelenül hagyta figyelmen kívül Nagy Zoltán tanúvallomását, mert ő volt az egyetlen a peres eljárásban, aki független a felek személyétől és az alperessel jelenleg nem áll munkaviszonyban. A tanú részletes előadást tett arra, hogy az alperesnél elviselhetetlen munkahelyi légkör alakult ki, vallomása e körben végig következetes volt, munkaviszonya pedig 2013. február hónapig fennállt. Ugyancsak a

tanú adta elő, hogy a jogelődnél a jelenléti íven a törvényes munkaidőt kellett feltüntetni, ennek ellenére a munkavállalók tovább dolgoztak és a rendelkezésre álló bolt- és kasszajelentések, mint objektív bizonyítékok is alátámasztották e körben tett állítását.

A felperes sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok terhére értékelték azt a körülményt, hogy korábban nem érvényesített túlmunka díjazásra vonatkozó igényt, holott a rendkívüli felmondást megelőzően levelet írt az alperes ügyvezető igazgatójának, amelyben szembesítette az üzletben zajló törvénytelen folyamatokkal, kérte az esetek kivizsgálását, erre azonban választ nem kapott. Álláspontja szerint a négy év peres eljárás a bizonyítéka annak, hogy csak ezt követően, a szakértői vélemény többszöri kiegészítése után tudott 15.000,- Ft-os túlóradíjához hozzájutni. Kifejtette, hogy a munkahelyét féltette, ezért nem fordult a munkaviszony fennállása alatt túlmunkadíjazás iránti igénnyel a bírósághoz.

Értelmezhetetlen a törvényszék azon megállapítása, hogy a ki nem fizetett munkabér mértéke nem indokolta a munkaviszony megszüntetését. A munkaviszony fennállása alatt a munkáltató legalapvetőbb kötelezettsége a munkabér megfizetése és annak legcsekélyebb mértékű hiánya is megalapozza a rendkívüli felmondást.

A felperes érvelése szerint a kirendelt szakértő másodfokú eljárás során tett megállapítása alátámasztja, hogy a jelenléti ív és a kasszazárás eltérő időpontokat határozott meg, amelyből következően a munkaidő nyilvántartása sem felelt meg minden esetben a valóságnak. Mindezt D. F.-né és N. L. tanú vallomásai, továbbá N. Z. előadása is megerősítette. A felperes álláspontja szerint a törvényszék helytelenül értékelte a terhére a hiányos kassza- és boltjelentéseket, mert azok megőrzése az alperes kötelezettsége lett volna, hiányuk pedig az ő terhére esik. A szakértő a másodfokú eljárás során azt is kijelentette, hogy a rendkívüli munkavégzés nyilvántartásának alapbizonylatait, például a munkaidő beosztását az alperes nem bocsátotta a rendelkezésére és kizárólag a hiányosan átadott iratokból tudott dolgozni, amely körülmény szintén az alperesnek róható fel. Mindezekből következően a bizonyítási teher szabályait a törvényszék jogszabálysértően értelmezte. Mivel a perben bizonyítást nyert, hogy az alperes a munkaidő-nyilvántartást nem a valóságnak megfelelően vezette, a túlórákat a munkaviszony teljes időintervallumán keresztül egy-két kivételtől eltekintve nem számfejtette, amely alapot adott a rendkívüli felmondásra.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását, továbbá a felperes felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérte.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206.§-ának megsértését kifogásolta és azt állította hogy az eljárás bíróságok által megállapított tényállás több esetben a feltárt bizonyítékokkal ellentétes, illetve logikátlan, a bíróságok nem értékelték minden bizonyítékot.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) gyakorlata alapján a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet akkor támadható felülvizsgálattal eredményesen, ha a mérlegelés kirívóan okszerűtlen, vagy iratellenes. (BH 1995.193; BH 1999.44.)

A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére, a Kúria azt vizsgálhatja, hogy a mérlegelés körébe vont adatok értékelése során a bíróságok nyilvánvalóan téves, vagy okszerűtlen következtetésre jutottak-e.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a rendkívüli felmondásában felhozott három indok közül az elviselhetetlen munkahelyi légkör, illetőleg a túlmunkavégzés ellenértéke kifizetésének hiányát panaszolta és e vonatkozásban állította a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését.

A törvényszék a jogerős ítéletében helytállóan állapította meg, hogy a felperesnek az elviselhetetlen munkahelyi légkör fennállását a perben a meghallgatott tanúvallomásokkal nem sikerült igazolnia. A felperes álláspontjával egyező tanúvallomást kizárólag N. Z. tett, akinek munkaviszonya munkahelyi magatartására tekintettel került megszüntetésre 2009. február hónapban, vagyis a felperes nyilatkozatakor már három hónapja nem állt az alperes alkalmazásában, így az utolsó időszakról közvetlen ismerete nem volt. A felperessel egy üzletben dolgozó Ma. I.-né és D. F.-né a rendkívüli felmondás ezen indokát vallomásukban nem támasztották alá, az elviselhetetlen munkahelyi légkört a felperes nem bizonyította.

A felperes alaptalanul hivatkozott a munkaidő-nyilvántartás valótlanására és ezért megalapozatlan volt az erre alapított rendkívüli felmondása is. Az eljáró bíróságok helytállóan

rögzítették ítéleteikben, hogy a felperes a munkaviszonya megszüntetését megelőzően a rendkívüli munkavégzés körében nem érvényesített igényt sem az alperessel, sem annak jogelődjével szemben. Az a körülmény, hogy a felperes 2009. május 25-én a rendkívüli felmondását megelőzően 10 nappal levelet írt az ügyvezető igazgatónak, amelyben többek között el nem számolt túlóráit és annak kifizetése hiányát sérelmezte, még nem alapozza meg a korábbi igényérvényesítés megállapíthatóságát, különösen arra tekintettel, hogy a levélben az alperes részére összezszerűen pontosított igényt nem terjesztett elő.

A felperes részére a jogerős ítélet 15.735,- Ft-os túlmunkadíjazás hátralékot állapított meg, amely a három éves időszakot figyelembe véve semmiképpen nem minősül olyan mértékű elmaradt munkabérnek, amely a rendkívüli felmondást megalapozná. A munkaviszony fennállása alatt a munkáltatónak kötelezettségét képezi a munkaidő nyilvántartása és a teljesített munkaórák alapján munkabér és túlmunkadíjazás megfizetése is, ahogyan erre a felperes helytállóan hivatkozott. Az irányadó bírói gyakorlat szerint azonban a munkabérfizetés elmaradása abban az esetben szolgálhat a munkavállalói rendkívüli felmondás jogszerű indokául, amennyiben ez jelentős mértékű és a munkavállaló mindennapi megélhetését veszélyezteti. A felperes részére megállapított összeg esetében azonban - az irányadó időszakot is figyelembe véve - ez nem áll fenn.

A másodfokú bíróság a perbeli adatok mérlegelésével helyesen állapította meg azt, hogy a felperes minden kétséget kizáróan a megítélt díjazást meghaladó túlmunkavégzés tényét és annak mértékét nem tudta igazolni, ezért a bizonyítási teher szabályát helyesen alkalmazva nem jogszabálysértő a felperes keresetének a jogerős ítéletben rögzített mértéket meghaladó elutasítása. A rendkívüli munkavégzés ellenértéke iránti kereseti kérelem esetén a bizonyítási teher nem általánosságban a túlmunkavégzés tényére vonatkozik, hanem szükséges bizonyítani annak mértékét is. Az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a felperes a perben nem tudta bizonyítani, hogy erre nagyobb mértékben került sor, mint amelyet az alperes elismert.

A jogelődnél a munkaidő-nyilvántartás a munkavállalók által vezetett jelenléti íveken alapult, ezért a törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a felperes által aláírt jelenléti íveken szereplő munkaidőt meghaladó túlmunkavégzést a felperesnek kellett volna bizonyítani, a bizonyítás sikertelenségét pedig a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján viselni volt köteles. Az alperesnél bevezetett kártyás munkaidő-nyilvántartás vonatkozásában a felperesnek a meghallgatott tanúvallomásokkal szintén nem sikerült igazolnia az ezt meghaladó munkavégzést, különös tekintettel arra, hogy a 11/T/2. alatt becsatolt területvezetői utasítás szerint az alperes kifejezetten megtiltotta a kártyázás utáni munkavégzést.

A felperes felülvizsgálati kérelmében azt is panaszolta, hogy az alperesnek a jogutódlást követően meg kellett volna őriznie a kassza- és boltjelentéseket. A törvényszék helytálló következtetése szerint, miután ezek nem voltak a munkaidő-nyilvántartás alapbizonylatai – az alperes valamint jogelődje az Mt. 140/A.§-ban foglalt adatokat jogszerűen vezette – hiányuk sem értékelhető az alperes terhére.

Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. április 16.

Dr. Tálné Dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné Dr. Csernay Krisztina s.k. előadó bíró, Sipőczné Dr. Tánczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

kúriai tisztviselő